

OLGU SUNUMU

Dr. Büşra DUTAĞAÇ

S.B.Ü Şişli Hamidiye Etfal EAH

İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği

Asistan ve Genç Uzman Hekim Komisyonu

Temel Eğitim Programı

30 Haziran 2018, İstanbul

Olgu

- 21 yaşında
- Erkek
- Bekar
- İstanbul' da yaşıyor.
- Börekçide çalışıyor.

Şikayeti

- Ateş
- Bulantı ve kusma
- İshal
- Baş ağrısı
- Bilinç değişikliği

Hikayesi

- Bir gün önce başlayan ateş, bulantı ve kusma, ishal şikayeti ile dış merkez acil servise başvurmuş.
- Semptomatik tedavi verilerek taburcu edilen hastanın şikayetleri devam etmiş.
- Evinde bilinç değişikliği ve anlamsız hareketler gelişmesi üzerine yakınları tarafından tekrar acil servise getirilmiş.

Hikayesi

- İnfeksiyon hastalıkları tarafından değerlendirilen hastaya MSS infeksiyonu ön tanısı ile LP yapılmış, akut menenjit ön tanısı ile seftriakson 2x2 gr/gün intravenöz (İV) tedavi başlanılmış.
- Net olmayan bir nöbet geçirme öyküsü olan hasta yataklı servis olmaması nedeni ile kliniğimize sevk edildi.

Özgeçmiş

Hastanın yakınından alınan anamneze göre;

- Bilinen kronik hastalığı ve ilaç kullanımı yok.
- İştahsızlık ve baş ağrısı yakınması yaklaşık 10 gün önce başlamış.
- Hasta 15 gün önce diş ağrısı nedeni ile diş hekimine gitmiş.
- Son 3 ayda kilo kaybı olmuş.
- Geçirilmiş tüberküloz öyküsü yok.
- Seyahat öyküsü yok.
- Aşı öyküsü bilinmiyor.
- Pastörize edilmemiş süt ve süt ürünleri tüketimi var.

Soygeçmiş

- Annede hipertansiyon mevcut.
- Ailede geçirilmiş tüberküloz öyküsü yok.

Alışkanlıklar

- Sigara, alkol ve madde kullanım öyküsü yok.

Fizik Muayene

- Ateş:37.8 °C, TA:120/90 mmHg, KTA:76/dk (ritmik), SS:20/dk
- Genel durumu kötü, bilinç kapalı, sesli uyarana yanıt yok, ağrılı uyarana göz açarak yanıt verdi.
- Kooperasyon kurulamadı, oryantasyon değerlendirilemedi.
- **Ense sertliği (+), Kernig ve Brudzenski (+)**
- Fokal nörolojik bulgu yoktu.
- Işık refleksi bilateral pozitif, pupiller izokorikti.
- Derin tendon refleksleri normal, patolojik refleks yoktu.

Fizik Muayene

- Cilt muayenesinde döküntü görülmedi.
- Orofarengeal muayene doğaldı.
- Akciğer sesleri dinlemekle doğaldı.
- Kalp sesleri dinlemekle ritmikti, ek ses, üfürüm yoktu.
- Bağırsak sesleri normoaktif, batın palpasyonla rahattı. Hepatosplenomegali yoktu.
- Kostovertebral açı hassasiyeti ve suprapubik hassasiyet negatifti.
- Periferik lenfadenopatisi yoktu.

Laboratuvar

Hemogram

- ✓ WBC : 8,330 /mm³,
- ✓ **Nötrofil : 7620 (%82.7)↑**
- ✓ **Lenfosit : 630 (%6,9)↓**
- ✓ **Monosit : 950↑ (%10.4 N)**
- ✓ **Hgb : 11.5 g/dl**
- ✓ Htc : % 41.6
- ✓ Plt : 236.000/ml

Akut faz reaktanları

- ✓ **CRP : 14 mg/dl (0-5)**
- ✓ ESH : 16 mm/h
- ✓ **Prokalsitonin : 0,14 ng/ml**

Biyokimya

- ✓ Glukoz : 107 mg/dl,
- ✓ Üre : 20,4 mg/dl,
- ✓ Kreatinin : 0,51 mg/dl,
- ✓ AST : 22 U/L (40),
- ✓ ALT : 11 U/L (41),
- ✓ ALP : 51 U/L,
- ✓ GGT : 19 U/L,
- ✓ LDH : 149 U/L,
- ✓ T.BİL : 0.6 mg/dl,
- ✓ D.BİL : 0.1mg/dl,
- ✓ LDH : 149 U/L
- ✓ **CK : 9471 U/L (20 kat artmış)**

Laboratuvar

İdrar tetkiki

- ✓ Dansite : 1032
- ✓ Lökosit ++ (26 lökosit/mm³)
- ✓ Protein +
- ✓ Eritrosit +

Dış merkezde alınan BOS örneği :

- ✓ Lökosit : 213/mm³ (hücre tipi?)
- ✓ Eritrosit : 80/mm³
- ✓ Glikozu: 30 mg/dl
- ✓ Eş zamanlı kan şekeri : 124 mg/dl
- ✓ Protein : 340 mg/dl

Görüntüleme

- Akciğer grafisi doğal izlendi.
- Çekilen beyin tomografisinde özellik yok.
- Dış merkezde çekilen beyin MR?

Ön tanılar

- Yetersiz tedavi almış akut bakteriyel menenjit
- Meningoensefalit
- Tüberküloz menenjit
- Fungal menenjit
- Viral ensefalit
- Aseptik menenjit

Klinik İzlem

- Hastadan iki set kan kültürü alındıktan sonra dış merkezde başlanmış olan seftriakson 2x2 gr/gün intravenöz (İV) tedavisine devam edildi.
- Nöbet öyküsünün netleştirilememesi, dış merkezde çekilmiş beyin MR' a ulaşılamaması nedeni ile tedavisine asiklovir 3x750 mg/gün intravenöz (İV) eklendi.
- Beyin MR planlandı.
- Göz dibi incelemesinde patoloji saptanmadı.

Yatışının 12. saati

- Bilinç kapalı
- Sözel uyarana yanıt yok.
- Ateşi devam ediyor.

Yatışının 12. saati

Kontrol lomber ponksiyon;

- BOS görünümü berrak,
- **BOS basıncı; 550 cm/H₂O**
- Hücre sayımı; **114 lökosit/mm³ (%80 lenfosit)**
103 eritrosit/mm³
- **BOS biyokimya; Protein : 173 mg/dl**
Glikoz : 13 mg/dl
Eş zamanlı kan glikozu : 168 mg/dl
- Gram boyama; lökosit görüldü, mikroorganizma görülmedi.
- BOS kültürü ekimi yapıldı.

BOS incelemesi

- Çini mürekkebi boyamasında kapsüllü maya hücresi görülmedi.
- BOS kriptokok antijeni negatifti.
- BOS sitolojisinde malign hücre görülmedi.
- BOS örneğinden mikobakteri kültürü ve PCR gönderildi.
- BOS HSV tip 1 ve tip 2 PCR gönderildi.

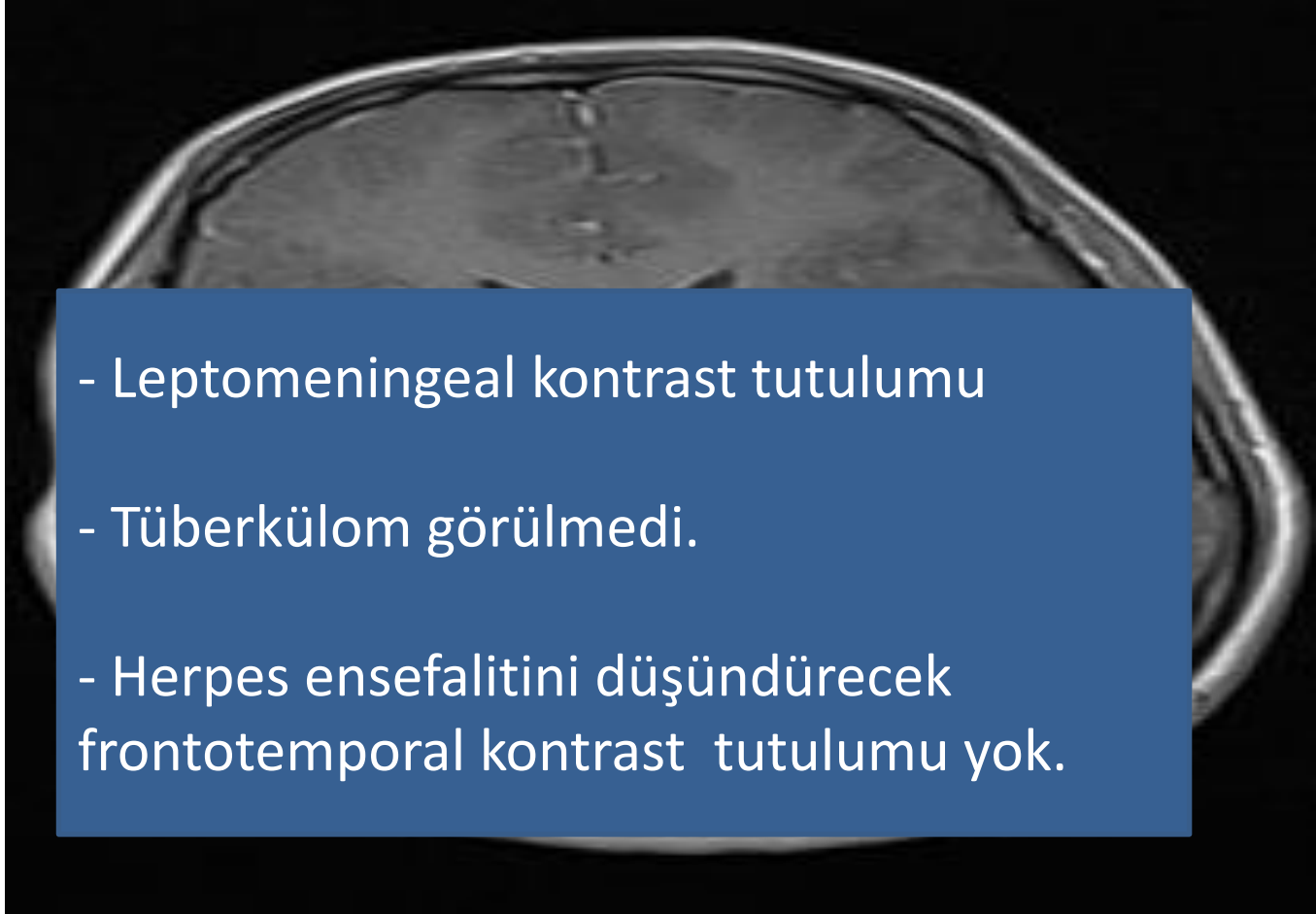

Yatışının 12. saati

- Ciddi sekel riski olması nedeni ile olası tüberküloz menenjit düşünülerek hastaya 4'lü antitüberküloz tedavi (izoniazid 300 mg, rifampisin 600 mg, etambutol 1500 mg, pirazinamid 2000 mg) başlandı.
- İntrakranial basınç artışını azaltmak ve tüberküloza bağlı sekeli önlemek amacı ile tedaviye deksametazon 4x8 mg (0.3-0.4 mg/kg) eklendi.

Görüntüleme

Görüntüleme

Antitüberküloz tedavi başlanmış olan hastaya akciğer tüberkülozu şüphesiyle toraks tomografisi çekildi.

Radyoloji; Mevcut bulgularla tüberkülozun ayırıcı tanılar arasına alınması önerildi.

Hasta izole odaya alındı ve solunum izolasyon önlemleri uygulandı.

Tetkikler

- ✓ Dış merkezde ve kliniğimizde alınan BOS kültürlerinde üreme olmadığı bildirildi.
- ✓ BOS HSV Tip 1 ve Tip 2 PCR negatif → **Asiklovir tedavisi kesildi.**

- ✓ Wright testi : negatif
- ✓ Coombslu wright testi:negatif
- ✓ Anti HIV : negatif
- ✓ VDRL : negatif
- ✓ TPHA : negatif

Tüberküloz?

- ✓ BOS incelemesinde aside dirençli basil görülmedi.
- ✓ BOS tüberküloz PCR negatif sonuçlandı.
- ✓ İdrar incelemesinde aside dirençli basil görülmedi.
- ✓ İdrar mikobakteri PCR negatif sonuçlandı.
- ✓ Quantiferon testi **pozitif**

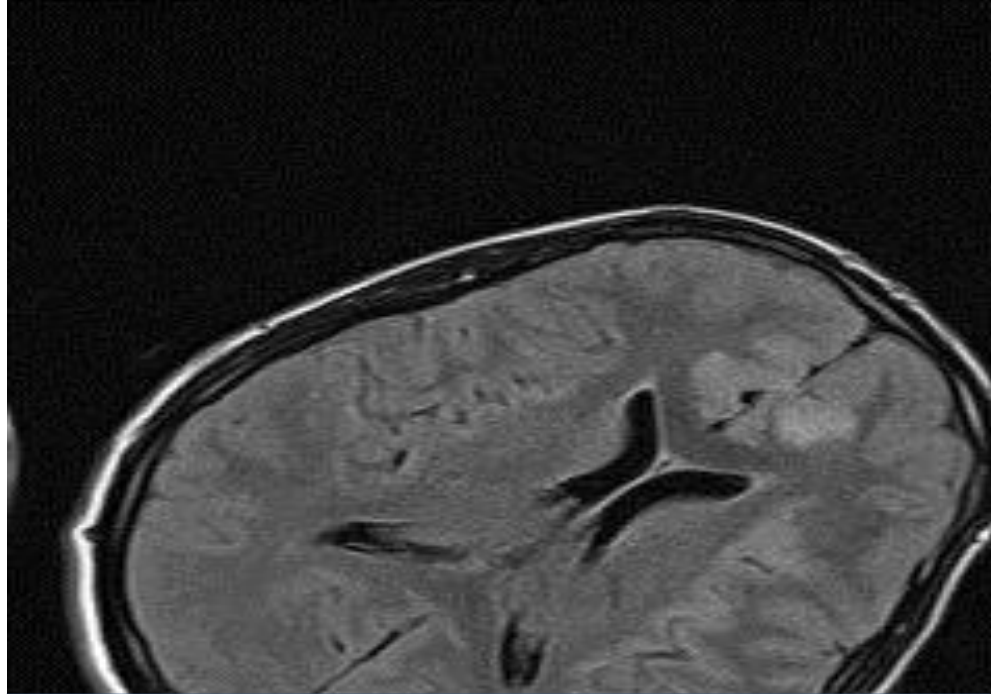

Yatışının 4. Günü

- ✓ Takiplerinde hastanın bilinci açıldı ancak ajite davranışları ve uygunsuz konuşma içeriği olduğu gözlemlendi.
- ✓ Çift görme yakınması tarifledi.
- ✓ Ateşi devam ediyor.
- ✓ Fizik muayenede sol gözde dışa bakış kısıtlılığı → **6.sinir paralizisi?**

Beyin MR

✓ Bilateral frontal loblarda yeni oluşan, difüzyon kısıtlaması olan lezyon

Beyin MR

- ✓ **Radyoloji;** Tüberkülom düşünülmedi.
Erken serebrit
Apse oluşumu açısından takip önerildi.
- ✓ Erken serebrit şüphesi üzerine hastanın tedavisine metronidazol 3x500 mg eklendi.

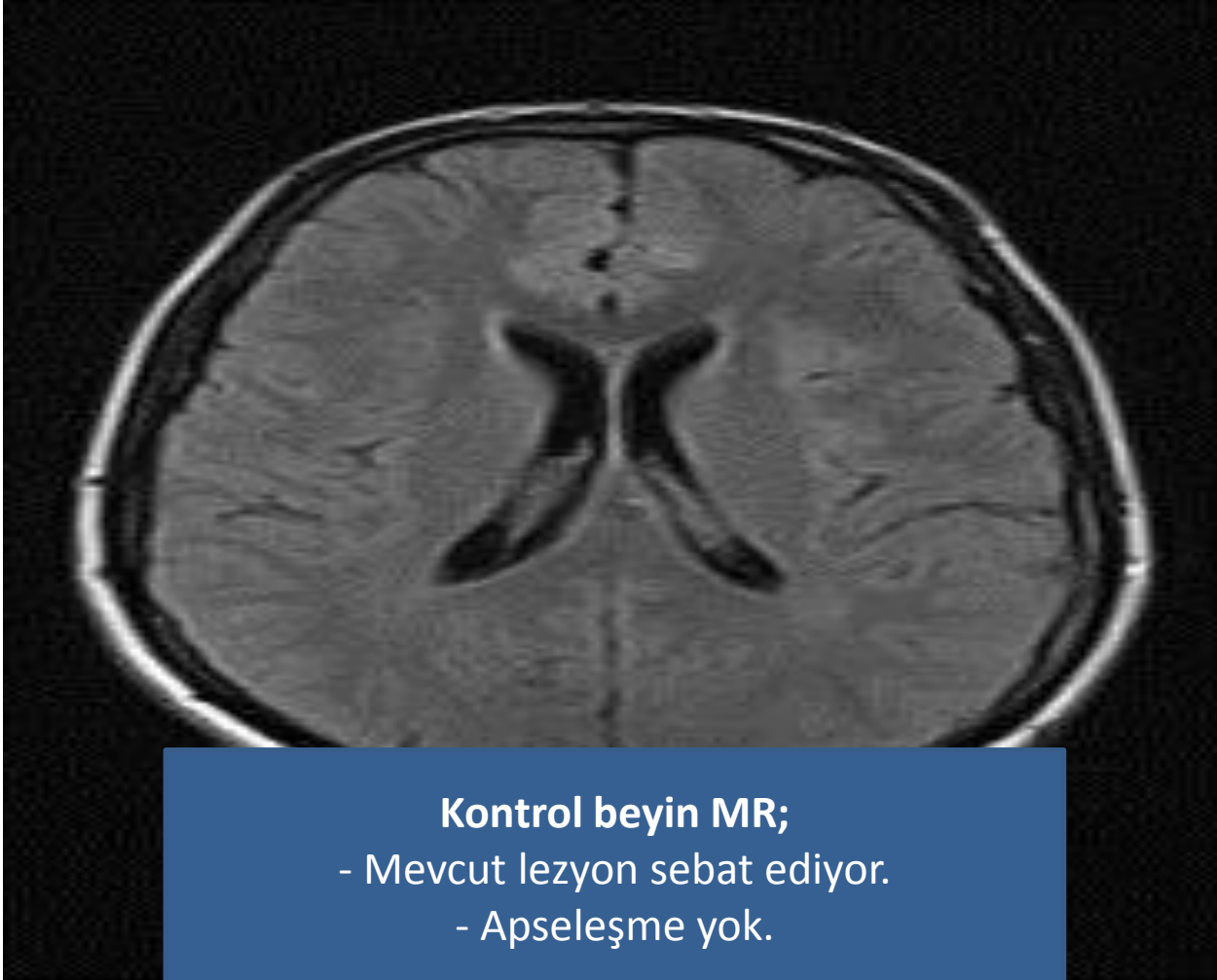

Klinik İzlem

- ✓ Medikal tedaviye devam
- ✓ 8. gün; İlk kez ateşsiz
Gözde dışa bakış kısıtlılığı geriledi.
- ✓ 11.gün; Nörolojik yakınmaları geriledi.
Ajitasyonları azaldı.
Kişilik değişiklikleri düzeldi.

Yatışının 14. gün

Klinik İzlem

- ✓ Tedavinin 15.gününde KCFT'de yaklaşık 4 kat artış olduğu görüldü, semptomsuz
- ✓ Antitüberküloz yan etkisi
- ✓ Hepatotoksik olabilecek diğer ilaçları kesildi.
- ✓ KCFT' deki yükseklik gerileme eğilimine girdi.

Yatışının 16. günü

BOS kültüründe *M. tuberculosis* üremesi oldu.

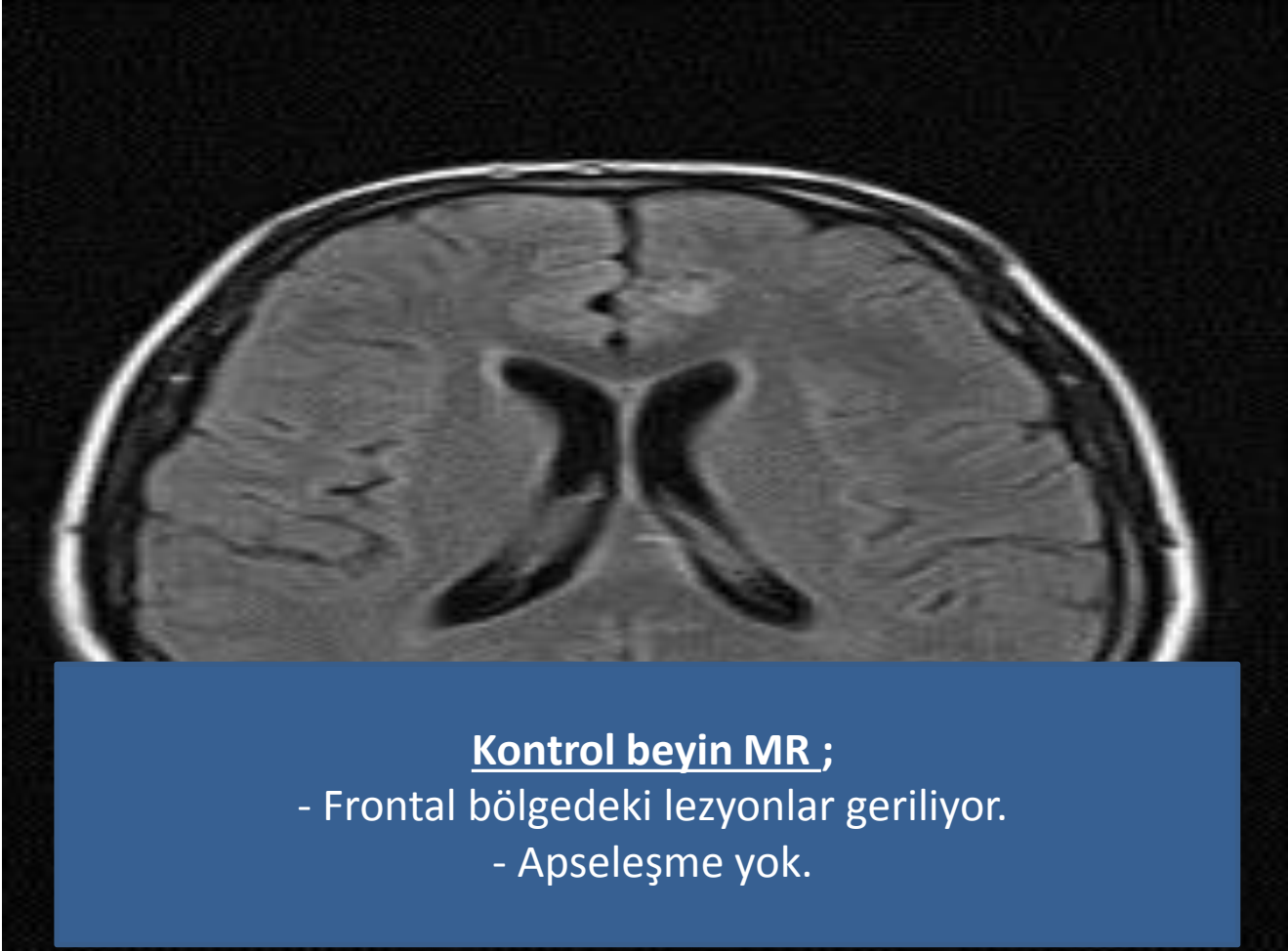
**İsoniazid duyarlı
Rifampisin duyarlı
Etambutol duyarlı
Prazinamid duyarlı
Streptomisin dirençli**

Yatışının 16. günü

- ✓ Seftriakson ve metronidazol tedavisi kesildi.
- ✓ Steroid tedavisi aşamalı olarak azaltılmaya başlandı.

Yatışının 21. gün

- **Radyoloji;** beyin MR' da tedavi altında gelişmiş olan ve sonrasında gerileyen lezyonlar, hastanın son klinik durumu ile birlikte değerlendirildiğinde **paradoksik reaksiyon** olarak yorumlandı.

Yatışının 24. gün

- Takiplerinde ateşi yok.
- Nörolojik yakınmaları tamamen düzeldi.
- Antitüberküloz ve steroid tedavisinin devamı ile taburcu edildi.

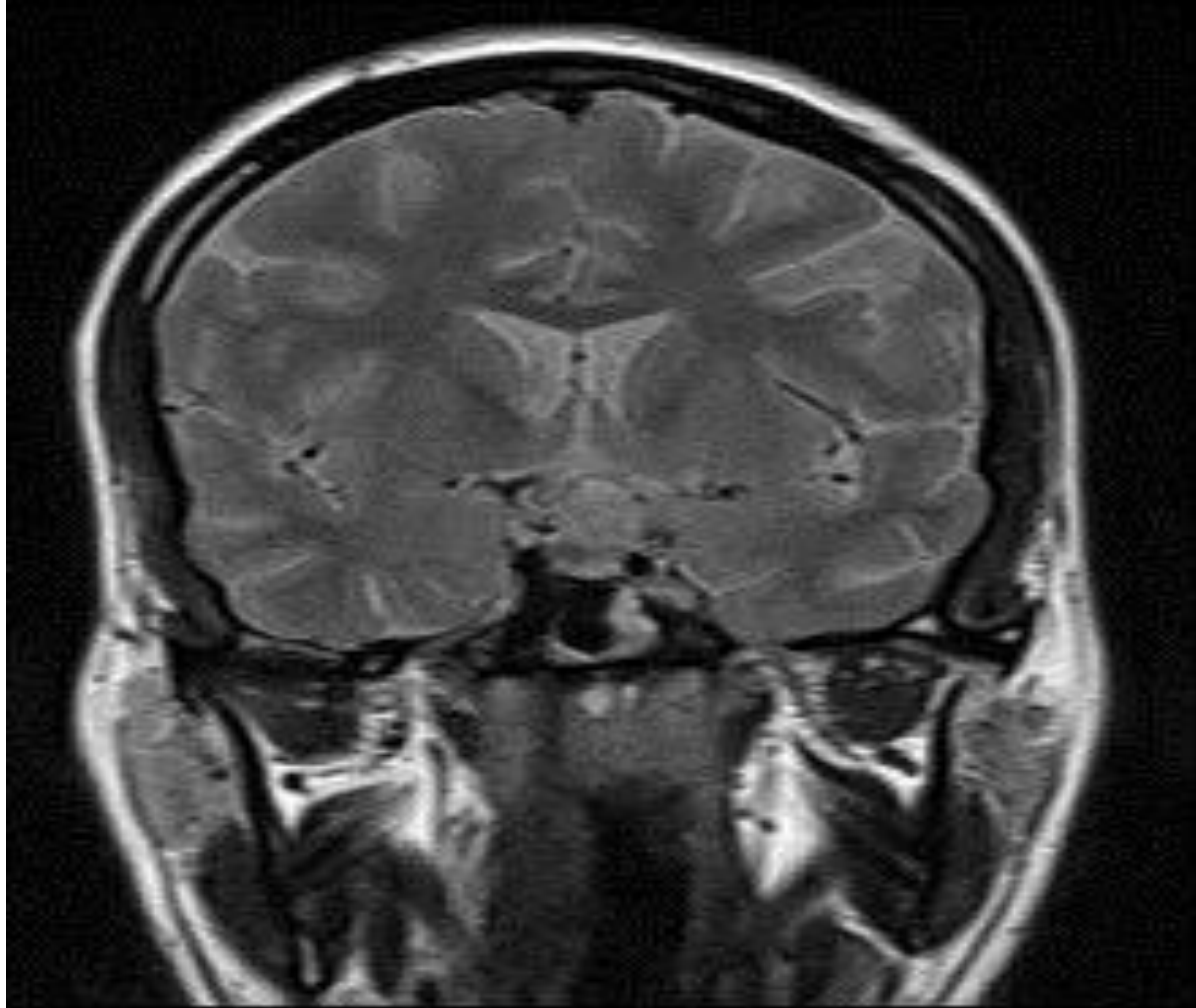

Tedavinin 2. ayı

- Baş ağrısı
  - Görmede bulanıklık
  - Bulantı
-
- Mevcut yakınmalar ile servise yatırıldı.
  - Göz dibi incelemesi doğaldı.

Kontrastlı beyin MR

Radyoloji

- Hipofiz gland süperior kesiminde suprasellar sisterna lokalizasyonunda optik kiazma lojunda
- Homojen ve yoğun kontrast tutulumu gösteren lobule kontürlü, 16x13 mm'lik kitlesel lezyon
- **Hipotalamik kiazmatik tüberküлом**

izlem

- Bu lezyon da paradoksal reaksiyon olarak yorumlandı.
- Mevcut tedaviye devam edildi.

izlem

- Steroid tedavisi ayaktan tamamlanan hastanın görmede bulanıklık ve baş ağrısı yakınması olması nedeni ile yeniden deksametazon 4 mg 1x1 tedavisi başlandı.
- Steroid tedavisi ile yakınmaları geriledi.
- Görme alanı mauyenesi normal izlendi.
- Hasta aktif şikayeti olmadan halen polikliniğimizden takibe devam etmektedir.

TÜBERKÜLOZ VE PARADOKSAL YANIT

Epidemiyoloji

- ✓ Dünya sağlık örgütü (WHO) 2017 raporu verilerine göre 2016 yılında 10.4 milyon kişinin tüberküloz hastası olduğu, 1.3 milyon kişinin tüberküloz nedeni ile kaybedildiği belirtilmiştir (1).
- ✓ Akciğer dışı organ tutulumunda ekstratorasik lenf nodu ve plevra tutulumu önde gelirken, tüberküloz menenjitisi %3 oranında görülmektedir. (2)

1. World Health Organization. Global Tuberculosis Report 2017.
2. T.C. S.B.Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Türkiye'de Verem Savaşı 2017 Raporu

Tüberküloz Menenjit

- ✓ Tüberküloz menenjitisi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ciddi bir halk sağlığı sorunudur.
- ✓ Etkin tedaviye rağmen ölüm ve sekel oranı yüksek seyretmektedir.
- ✓ Erken tanı, klinik sonucu belirleyen en önemli faktörlerdendir.
- ✓ Takip sırasında pek çok komplikasyon görülebilir.

Paradoksal Reaksiyona Yaklaşım

Paradoksal reaksiyon;

- ✓ Tedavi altında tüberküloz lezyonlarının kötüleşmesi
- ✓ İyileşme gösteren hastalarda yeni tüberküloz lezyonlarının ortaya çıkması ile karakterizedir.
- ✓ Tip IV hipersensitivite reaksiyonu sonucu oluştuğu düşünülmektedir.

Monga P, Dhaliwal U. Paradoxical reaction in tubercular meningitis resulting in involvement of optic radiation. Indian J OphthalmOL. 2009 Mar-Apr; 57 (2): 139-141.

Tüberküloz menenjitli hastaların değerlendirildiği bir çalışmada vakaların %31.2' sinde paradoksal reaksiyon geliştiği gözlemlenmiştir.

Singh AK , Malhotra HS, Garg RK. Paradoxical reaction in tuberculous meningitis: presentation, predictors and impact on prognosis. [BMC Infect Dis](#). 2016; 16: 306

Klinik

- ✓ Ateş
- ✓ Baş ağrısı
- ✓ Görmede bulanıklık
- ✓ Fokal veya generalize nöbet
- ✓ Kranyal sinir paralizi

Laboratuvar

- Spesifik laboratuvar bulgusu yok.
- BOS bulgularında kötüleşme;
  - Hücre sayısı ve proteinde artış
  - Hücre tipinde PNL hakimiyetine dönüş görülebilir.

Görüntüleme

- ✓ Bazal eksüdada artış
- ✓ Yeni tüberküломun ortaya çıkması
- ✓ Önceden var olan tüberküломun genişlemesi
- ✓ İnfarktların gelişimi
- ✓ Hidrosefali
- ✓ Araknoidit

Tedavi

- Paradoks yanıt gelişmesi halinde ayırıcı tanıda tedavi başarısızlığı, dirençli suşla infeksiyon ve tedavi uyumsuzluğu düşünülmelidir.
- Bu tanıları dışladıktan sonra primer hastalığın tedavisine devam edilmelidir.

Tedavi

- Kortikosteroidlerin, paradoksal reaksiyonların yönetiminde yararlı bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir.
- Kortikosteroidlerin tedaviye eklenmesindeki amaç inflamasyonu azaltmak, serebral ödemde azalma sağlamaktır.
- İmmunmodülatör ilaçlar; TNF- α antagonistleri, thalidomid ve interferon- γ ciddi paradoksal yanıtla giden seçilmiş vakalarda kullanılmıştır.

Garg RK, Malhotra HS, Kumar N. Paradoxical reaction in HIV negative tuberculous meningitis. [J Neurol Sci.](#) 2014 May 15;340(1-2):26-36.

TEŞEKKÜR EDERİM